

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74)

Dnr: U2024/02591

Sammanfattning

Skolverket delar utredningens bild när det gäller problematiken med såväl den betydande andelen elever som lämnar grundskolan utan behörighet till studier på nationella program, som när det gäller den nationella kompetensförsörjningen. Skolverket delar därtill bedömningen att elever som inte nått kraven för behörighet till dagens yrkesprogram behöver få tillgång till strukturerade yrkesutbildningar som underlättar deras arbetsmarknadsetablering och bidrar till en ökad kompetensförsörjning som är möjlig att följa upp.

Skolverket vill ändå framhålla att utredningens förslag på nya yrkesprogram lämnas i en kontext med andra större förändringar på nationell nivå, både pågående och föreslagna. Dessa förändringar gäller med fokus på såväl grundskola som gymnasieskola, komvux och motsvarande anpassade skolformer och skolformsdelar. Skolverket lyfter också införandet av ämnesbetygsreformen (Gy25) den 1 juli 2025 som kommer att få en stor påverkan på skolornas arbete de närmaste åren. Sammantaget kommer dessa förändringar att omforma många av de grundläggande förutsättningarna i utbildningssystemet. Skolverket har i detta remissyttrande gjort en bedömning av hur dessa pågående och föreslagna förändringar kommer att påverka utredningens förslag.

Skolverket bedömer att det i ljuset av det stora antalet beslutade och även föreslagna förändringar kan vara av värde att i stället titta på en reglering av existerande system som då inte skulle innebära en så genomgående förändring som de föreslagna nya yrkesprogrammen. Skolverket bedömer att den utpekade problematiken gällande kompetensförsörjningen kan få motsvarande lösning inom ramen för existerande system i stället för genom de föreslagna yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng.

Utifrån en samlad bedömning avstyrker därför Skolverket förslaget i avsnitt 5.1.1 om införande av nya yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng i

gymnasieskolan. Bedömningarna som ligger bakom ett avstyrkande är bland annat risken för minskat söktryck till de nationella yrkesprogrammen om 2 700 eller 2 800 poäng, möjligheten att i stället använda sig av en tydlig reglering av dagens yrkesintroduktion och en bedömning att de föreslagna nya 50-poängsämnen inte är ändamålsenliga i föreslagen utformning.

Om regeringen ändå går vidare med förslaget i avsnitt 5.1.1 om införande av de nya yrkesprogrammen lämnar Skolverket tillstyrkanden till flertalet av de underliggande förslagen. Bland annat att yrkesämnena ska omfatta 1 500 poäng, att individuellt val och apl ska ingå enligt förslaget samt att ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis ska utfärdas. Även här lämnar myndigheten dock en del synpunkter under respektive förslag.

Skolverket avstyrker bland annat följande förslag:

5.3.2 Svenska, engelska, matematik och ett samhällsorienterande ämne ska omfatta 200 poäng och inriktas mot yrket

7.2 Behörighetskraven för yrkesprogram som omfattar 2 700 och 2 800 poäng ska höjas till 12 ämnen

7.3 Ett års studier på ett 1 900-poängsprogram ska möjliggöra behörighet till yrkesprogram som omfattar 2 700 respektive 2 800 poäng

8.2 En försöksverksamhet med handelsinriktning på ekonomiprogrammet bör inledas

9.5.1 Yrkesutbildning inom små och/eller dyra yrkesområden ska stimuleras med statsbidrag. Även övriga förslag rörande statsbidrag under kapitel 9 avstyrkes med hänvisning till svar under avsnitt 9.5.1.

När det gäller förslag under avsnitt 10 tillstyrker Skolverket förslagen om yrkesprov i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå men avstyrker yrkesprov i anpassade gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning (komvux) som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Skolverkets synpunkter

Kap 1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

20 kap. 6 a § 2 st. skollagen

En sammanhållen yrkesutbildning får även innehålla komvuxarbete och yrkesprov.

2 kap. 10 a § 2 st förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning

Av 20 kap. 6 a § skollagen (2020:800) framgår att en sammanhållen yrkesutbildning även får innehålla komvuxarbete och yrkesprov.

Av motivtexten till förslaget under rubriken 10.3.1 i betänkandet framgår tydligt att det handlar om att yrkesprov *eller* komvuxarbete får ingå i en sammanhållen yrkesutbildning inom regionalt yrkesvux.

Även i författningskommentaren framgår med tydlighet att en elev inom ramen för en sammanhållen yrkesutbildning får göra komvuxarbetet *eller* yrkesprovet.

Som bestämmelserna om sammanhållen yrkesutbildning är formulerade i förslaget ser Skolverket en risk för felaktig tolkning och tillämpning av ordalydelsen för elever i de enskilda fallen. Skolverket föreslår att ordet ”och” byts ut till ”eller” i dessa bestämmelser för att minimera denna risk.

1.4 Förslag till förordning om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039)

Utredningen föreslår att det ska vara möjligt att göra avvikelser från yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng och att det också ska vara möjligt för en huvudman att ansöka om riksrekryterande utbildningar med egna yrkesutbildningsmål för utbildningar som omfattar 1 900 poäng. I författningsförslagen anges endast en förändring, i 5 kap. 1 § gymnasieförordningen. Skolverket bedömer att 5 kap. 13–14 §§ och rubriken till 13 § behöver ändras med anledning av förslagen om dessa genomförs så att utbildningar med yrkesutbildningsmål omfattas av bestämmelserna.

Kap 5 Förslag om yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng

5.1 Nationella yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ska införas

5.1.1 Nya yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng ska införas i gymnasieskolan

Skolverket avstyrker förslaget om nya yrkesprogram och utvecklar resonemanget nedan.

Skolverket delar utredningens bild när det gäller problematiken med såväl den betydande andelen elever som lämnar grundskolan utan behörighet till studier på nationella program, som när det gäller den nationella kompetensförsörjningen. Skolverket delar därtill bedömningen att elever som inte nått kraven för behörighet till dagens yrkesprogram behöver få tillgång till strukturerade yrkesutbildningar som underlättar deras arbetsmarknadsetablering och bidrar till en ökad kompetensförsörjning som är möjlig att följa upp.

Trots att Skolverket delar utredningens bild i stora delar vill myndigheten ändå lyfta de relativt stora förändringar som svenskt utbildningssystem på grundläggande och gymnasial nivå har genomgått de senaste åren. Det rör bland annat byte av kunskapskrav till betygskriterier, sammantagen bedömning, grundläggande behörighet på yrkesprogrammen, etablerade yrkespaket och nu den 1 juli 2025 ett införande av Gy25. Ingen av dessa förändringar är ännu utvärderade utifrån vilken effekt de har haft på behörighet till gymnasieskolan, genomströmning i gymnasieskolan, genomförda yrkespaket och en fortsatt etablering på arbetsmarknaden.

Skolverket bedömer att det i ljuset av det stora antalet beslutade och även föreslagna förändringar kan vara av värde att i stället undersöka förutsättningarna för en reglering av existerande system som inte skulle innebära en så genomgående förändring som de föreslagna nya yrkesprogrammen. Skolverket bedömer att den utpekade problematiken gällande kompetensförsörjningen kan få motsvarande lösning inom ramen för existerande system i stället för genom de föreslagna yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng.

Skolverket föreslår i stället att dagens yrkesintroduktionsprogram får en ny och tydlig reglering där yrkespaket framtagna tillsammans med de olika nationella programråden kan ingå. Skolverket är medvetet om de identifierade problemen med dagens yrkesintroduktion som utredningen i delar pekar på men gör bedömningen att det trots det finns en större utvecklingspotential i denna pågående utbildningsform. Med hjälp av statistik och intervjuer visar utredningen även att det finns stöd för att yrkesintroduktion redan i dag ger möjligheter för elever att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta om utbildningen inom yrkesintroduktionsprogram används på ett ändamålsenligt sätt.

Att koppla yrkespaketen till introduktionsprogram skulle även medföra en viss flexibilitet i utbildningens längd. Engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk, idrott och hälsa samt andra ämnen skulle också kunna läsas inom ramen för ett yrkesintroduktionsprogram. Dessa ämnen kan då läsas antingen som grundskoleämnen eller som gymnasieämnen, beroende på vad eleven har med sig från grundskolan.

Skolverket ser utifrån en sammantagen bedömning av olika förslag i denna utredning tillsammans med betänkandet Ett likvärdigt betygssystem (fortsättningsvis benämnd Betygsutredningen) en risk för att dagens yrkesprogram om 2 700 eller 2 800 poäng inte längre kommer vara tillräckligt attraktiva för elever att söka till. Färre sökande elever innebär en risk för att huvudmän inte bedömer det ekonomiskt försvarbart att starta dessa utbildningar. Det skulle kunna leda till ett resultat som är direkt motsatt förslagets önskade effekt gällande kompetensförsörjningen.

Skolverket ser problem med att ha samma behörighetskrav för yrkesprogrammen med omfattningen 2 700 eller 2 800 gymnasiepoäng som för de

högskoleförberedande programmen, då det finns en risk för att elever som i dag väljer ett yrkesprogram i stället kommer att välja ett högskoleförberedande program om det krävs 12 godkända betyg för båda programtyperna.

Med tydlig reglering av yrkesintroduktionsprogram med ingående yrkespaket blir också branscherna delaktiga på ett tydligt sätt genom de nationella programrådets roll i framtagandet av yrkespaketen. För eleverna blir det en ökad tydlighet om vad utbildningen innehåller och vad den ska leda till. Därmed kan den utpekade problematiken gällande kompetensförsörjningen få motsvarande lösning som de nya yrkesprogrammen föreslår, men inom ramen för existerande system.

Skolverket bedömer att det trots den goda intentionen med förslagen i avsnitt 5.3.2 rörande ämnena engelska, matematik, svenska och ett samhällsorienterande ämne finns negativa konsekvenser som också ligger till grund för avstyrkandet av detta förslag. Se vidare motivering under avsnitt 5.3.2.

Skolverket vill understryka studie- och yrkesvägledningens betydelse för skolframgång. I flera av utredningens förslag ser myndigheten dock en risk att gymnasieskolans programutbud blir otydligare och svårare att överblicka. Med så många olika valmöjligheter finns en risk att det blir svårare för elever att göra väl underbyggda val, vilket är problematiskt. Om förslaget genomförs vill myndigheten poängtera att studie- och yrkesvägledningen kommer att bli än viktigare.

Skolverket ser även problem med de av utredningen identifierade fall då hemkommunen endast erbjuder 100-pängskurser när elevens syfte är att läsa något av ämnena för att få ett gymnasialt yrkesbevis om 50 poäng. Utifrån nuvarande planering och dimensionering som träder i kraft den 1 juli 2025 kan en elev behöva åka till angränsande kommuner där 50-poängskurser ges. Här finns en risk att det blir svårt för vissa elever att geografiskt behöva resa långt bara för att läsa en kurs som inte erbjuds i hemkommunen. Detta kan medföra en brist på motivation och riskera att eleven behöver längre tid för att slutföra utbildningen.

Skolverket ser också utmaningar för de riksrekryterande utbildningarna med egna examensmål då utredningens förslag för 1 900-poängsprogrammen har ett huvudsakligt fokus på de nationella programmen. Även om de riksrekryterande utbildningarna med egna examensmål omnämns finns det omständigheter runt dessa utbildningar som gör att de i praktiken kan ha svårt att omfattas av förslagen eller riskerar att drabbas negativt av dem. Med förslagen om ökat antal godkända betyg för behörighet till yrkesprogrammen tillsammans med ett borttagande av yrkesintroduktionsprogrammen, och utan praktisk möjlighet att skapa 1 900-poängsprogrammen, riskerar dessa nationellt angelägna utbildningar att försvinna helt då de blir alltför komplicerade och kostsamma för huvudmännen.

5.1.2 Yrkesprogrammen som omfattar 1 900 poäng ska vara nationellt utformade

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.1.3 De nya yrkesutbildningarna ska benämnas yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.2 Målgruppen för yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng**5.2.1 Yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng vänder sig till elever som vill läsa en yrkesutbildning men som inte är behöriga till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng**

Skolverket delar utredningens bedömning att de föreslagna programmen om 1 900 poäng inte ska stå öppna för ungdomar som ska erbjudas språkintröduktion.

Skolverket bedömer att det är mycket svårt att ta ställning till förslaget om godkända betyg i minst tre, ej specificerade ämnen, då frågan behöver ställas i relation till Betygsutredningens förslag om en ny betygsskala.

Skolverket vill ändå problematisera kring förslaget om behörighetskravet på tre godkända betyg som inte är specificerade till vissa ämnen. Skolverket anser att det utifrån Betygsutredningens förslag, rörande vad som är ett godkänt betyg, behöver tydliggöras om avsikten är att behörighetskravet ska vara tre betyg med minst betyget fyra eller om det är tänkt att vara en annan beräkningsmodell för denna situation.

Eftersom utredningen även föreslår en ökning av kraven för de nationella yrkesprogrammen om minst 2 500 poäng med 12 godkända betyg som behörighetskrav och däribland vissa angivna ämnen, uppstår en stor skillnad mellan kraven på godkända betyg från grundskolan mellan de två olika yrkesprogrammen.

Skolverkets bedömning är att behörighetskravet om tre godkända betyg som inte är specificerade till vissa ämnen riskerar att leda till att eleverna inte är tillräckligt förberedda för ett yrkesprogram som omfattar 2 700 eller 2 800 gymnasiepoäng. Detta är särskilt problematiskt i kombination med föreslagen möjlighet att efter ett år gå vidare till ett nationellt yrkesprogram med betydligt högre krav på behörighet.

Skolverket ställer sig även frågande till tidsaspekten för elevers möjlighet att med start i ett yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ändå kunna fullgöra ett yrkesprogram som omfattar 2 700 eller 2 800 gymnasiepoäng om eleven inte läser utökat program eller ett extra år.

5.2.2 Elever som är behöriga till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng ska kunna gå ett yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng om det finns särskilda skäl

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

Utredningen anger att endast studiesvårigheter ska vara skäl för att en elev som går på ett yrkesprogram som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng i stället ska kunna få gå på ett yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng. Skolverket anser dock att behov av mindre omfattning och lugnare studietakt kan omfatta fler faktorer än studiesvårigheter, eventuellt beroende av hur studiesvårigheter kommer att definieras. Studiesvårigheter är ett svårdefinierat begrepp och det kan finnas fler bakgrundsfaktorer som skapar behovet av att läsa ämnen i ett långsammare tempo.

5.3 Utformning av yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

5.3.1 De nya yrkesprogrammen ska omfatta 1 900 poäng varav 1 500 poäng ska vara yrkesämnen

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

Skolverket tillstyrker förslaget att det på yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ska ingå minst 1 500 gymnasiepoäng i yrkesämnena. Skolverket vill dock påpeka att det finns yrkesutgångar i dagens yrkesprogram som inte enbart innehåller yrkesämnena eller uppgår till 1 500 poäng.

5.3.2 Svenska, engelska, matematik och ett samhällsorienterande ämne ska omfatta 200 poäng och inriktas mot yrket

Skolverket avstyrker förslaget i avsnitt 5.3.2.

Skolverket bedömer att det, trots den goda intentionen att göra dessa 50-poängsnivåer till en del av de befintliga ämnena och påbyggnadsbara, finns flera negativa konsekvenser med förslagen.

Syftet med en gymnasieutbildning är enligt 15 kap. 2 § skollagen att, förutom att ge en förberedelse för arbetslivet och fortsatta studier även ge en god grund för personlig utveckling och aktivt deltagande i samhällslivet. Skolverket ser att det finns en risk med förslaget för att dessa perspektiv inte kan tas om hand fullt ut med hjälp av de nya föreslagna ämnena. Gymnasieskolans breda uppdrag riskerar också att motverkas då flera delar i läroplanens inledande delar riskerar att inte komma dessa elever till del om innehållet halveras. Detta gäller särskilt om förslag från Läroplansutredningen om att flytta vissa av de inledande delarna i läroplanen till olika ämnen genomförs.

Vissa elever på de föreslagna programmen kommer att behöva börja med att inhämta ämneskunskaper från grundskolan, även om en utgångspunkt i

utredningen är att eleverna inte ska behöva börja med att klara godkänt betyg i grundskoleämnet innan de börjar med gymnasieämnet. Redan i dag förekommer det på de nationella programmen att elever kan läsa vissa gymnasieämnen utan att ha godkänt betyg i det motsvarande grundskoleämnet. Det riskerar dock att bli krävande ur en organisatorisk synvinkel för såväl huvudmän, rektorer, lärare och elever om vissa elever behöver hämta in ämneskunskaper från grundskolan medan andra inte behöver det. Särskilt med tanke på att det bedöms vara en relativt liten elevgrupp som läser dessa ämnen inom föreslagen utbildningsform.

Tanken med yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng är enligt betänkandet att medge en anpassning för de elever som behöver en mindre omfattning och lugnare studietakt i sin gymnasieutbildning. Skolverket anser att utbildningens utformning bör ”bära” detta snarare än att enskilda ämnen skapas som riskerar att ge så många negativa konsekvenser av såväl inlåsning för eleven som problem för skolorna.

De föreslagna ämnena förväntas lösa både eventuella rester från grundskolan som eleven behöver inhämta samtidigt som de ska vara en del av gymnasieämnet som ska förbereda eleven för vidare läsning av ämnet samt vara tydligt kopplat till ett yrkesområde. Skolverket bedömer inte att det är rimligt att uppfylla dessa syften inom ramen för 50 gymnasiepoäng.

För ämnena svenska och engelska bedömer Skolverket att det inte är möjligt att bygga progression inom den befintliga första nivån på det sätt som utredningen föreslår. Ämnesplanerna är inte uppbyggda runt moment som kan lyftas ut och separeras. Förslaget att ämnena ska inriktas mot olika yrken innebär en risk att eleverna inte får en relevant grund för att fortsätta på den efterföljande 50-poängsnivån. I ämnet svenska finns en risk att de begränsningar som 50-poängsnivåerna skulle kunna ge även kan komma att påverka vilka kunskaper som betygsriterierna kräver av alla andra elever som läser 100-poängsnivåerna.

Kunskaper i ämnet matematik är något som många elever i den tilltänkta målgruppen saknar från grundskolan. Även med en godkänd 50-poängsnivå enligt förslaget bedömer Skolverket att det inte går att jämställa med godkända kunskaper från grundskolan.

Matematik, nivå 1a består redan i dag av en stor del yrkesmatematik och skulle möjligen vara lättare att dela upp i två 50-poängsnivåer. Det som kallas matematik 1a1y skulle kunna innehålla yrkesinriktningen och 1a2y skulle kunna bestå av resten. Skolverket ser dock att en sådan uppdelning riskerar att det blir problem med progressionen även inom matematikämnet som helhet.

Skolverket avstyrker förslaget om det nya föreslagna ämnet samhälls- och arbetslivskunskap då en stor del av innehållet ryms i nivå 1a1 i ämnet samhällskunskap. Ett problem är att det föreslagna ämnet samhälls- och arbetslivskunskap inte är påbyggbart motsvarande de andra föreslagna ämnena och inte får ingå i en examen eller ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis

tillsammans med ämnet samhällskunskap. Det innebär en begränsning för de elever som i ett senare skede vill få en yrkesexamen eller en högskoleförberedande examen inom gymnasieskolan eller komvux på gymnasial nivå.

Utredningen föreslår i kapitel 7 att elever ska ges möjlighet att genom bland annat godkända betyg i 50-poängsnivåerna i de tre gymnasiegemensamma ämnena uppnå behörighet till de mer omfattande yrkesprogrammen redan första året på 1 900-poängsprogrammen. Elever som har intresse och förutsättningar att göra detta måste därför erbjudas att läsa 50-poängsnivåerna år ett. Skolverket bedömer att det behöver tydliggöras vad ”intresse och förutsättningar” egentligen betyder och vem som ska göra den bedömningen.

Skolverket saknar ett resonemang om vikten av att även denna elevgrupp behöver ha ämnet idrott och hälsa inom ramen för sin utbildning. Myndighetens för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) senaste rapport¹ visar till exempel att den fysiska hälsan bland unga har försämrats och att andelen unga som upplever psykisk ohälsa är fortsatt hög.

5.3.3 Individuellt val ska ingå med 100 poäng

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

Skolverket bedömer dock att det finns en otydlighet i hanteringen av den situation då eleven väljer ytterligare en nivå om till exempel 50 poäng svenska då det endast finns 50 poäng kvar inom ramen för individuellt val. Problemet är att det finns väldigt få andra ämnen som har nivåer om 50 poäng. Skolverket drar därmed slutsatsen att det blir ett utökat program i dessa fall.

5.3.4 Arbetsplatsförlagt lärande ska ingå med 15 veckor

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.3.5 Ett yrkesprov eller ett gymnasiearbete om 100 poäng ska ingå i de nya yrkesprogrammen

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.3.6 Yrkesutbildningsmål ska beskriva målen för 1 900-poängsprogrammen

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

¹ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) (2025). *En sammanfattad bild av Ungas levnadsvillkor i Sverige, Ung idag 2025:1*.

5.4 Utbildningens längd och undervisningstiden på 1 900-poängsprogram

5.4.1 De nya yrkesprogrammen ska vara 3-åriga

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.4.2 Utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.5 Utbildningen i övrigt på 1 900-poängsprogram

Skolverket tillstyrker förslaget om att de nya 1 900-poängsprogrammen ska kunna erbjudas i form av gymnasial lärlingsutbildning om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.5.2 Utökat program

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.5.3 Möjligheten att göra avvikelser

Skolverket tillstyrker förslaget i den del som handlar om möjlighet att göra avvikelser från yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng i form av särskild variant och riksrekryterande utbildning.

Skolverket avstyrker förslaget i den del som handlar om riksidrottsgymnasium (RIG) och nationellt godkänd idrottsutbildning (NIU) med nedanstående motivering.

Skolverket saknar ett resonemang kring NIU/RIG med tanke på omfattningen av ämnena specialidrott samt tränings- och tävlingslära och hur den omfattningen ska gå ihop med det totala antalet poäng på de föreslagna nya programmen. Enligt 5 kap. 31 § i gymnasieförordningen får dessa ämnen ingå med sammanlagt 200 gymnasiepoäng eller gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola i programfördjupningen och med sammanlagt 200 gymnasiepoäng eller gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola i det individuella valet. Dessutom får ämnena läsas som utökat program med sammanlagt högst 300 gymnasiepoäng eller gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola. Skolverkets bedömning är att det inte är möjligt att rymma dessa utbildningar inom ramen för yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng.

5.6 Erbjudande, planering, dimensionering

5.6.1 Huvudmän ska dimensionera för att alla behöriga elever ska kunna få en plats på ett nationellt yrkesprogram om 1 900 eller 2 700/2 800 poäng, ett högskoleförberedande program eller programinriktat val

Om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas tillstyrker Skolverket förslaget att de nya yrkesprogrammen ska dimensioneras utifrån ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov och ingå i de regionala planeringsunderlagen.

5.7 Gymnasialt yrkesutbildningsbevis

5.7.1 Gymnasialt yrkesutbildningsbevis ska utfärdas efter ett avklarat yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

Myndigheten vill i detta sammanhang påpeka att det eventuellt kan behövas övergångsbestämmelser för detta. Det kan finnas ett behov av att låta ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis innehålla både betyg på kurser och i ämnen då det kan finnas elever som fått betyg i kurser före den 1 juli 2025 och som sedan väljer att gå över till ett yrkesprogram som omfattar 1 900-gymnasiepoäng.

5.7.2 Kraven för ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis ska huvudsakligen omfatta yrkesämnen

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.7.3 Det ska vara möjligt för elever som inte klarar examen att få ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis från ett yrkesprogram som omfattar 2 700/2 800 poäng

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

5.8 Komvux och gymnasiala yrkesutbildningar som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

5.8.1 Det ska vara möjligt att få ut ett yrkesutbildningsbevis för en yrkesutbildning som omfattar 1 900 poäng även inom komvux

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

Skolverket noterar att det stora antalet yrkesutbildningsvägar för vuxna kan skapa en otydlighet för elever, branscher och arbetsgivare. Om förslagen beslutas kommer det att finnas yrkesexamen, ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis, sammanhållna yrkesutbildningar, utbildningar motsvarande komvux och dessutom försöksverksamheten nationell yrkesutbildning (NY). För gymnasieskolan för utredningen ett resonemang om att elever och arbetsgivare antas förstå skillnaden mellan yrkesprogram av olika omfattning. Skolverket

saknar ett motsvarande resonemang för komvux på gymnasial nivå där utbildningsutbudet är än mer komplex och därför riskerar att bli otydlig för elever och arbetsgivare.

Kap 6 Förslag om förändringar för introduktionsprogram

6.1 Yrkesintroduktion och individuellt alternativ avskaffas

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas.

6.2 Individuellt förberedelseprogram (IMF) ska införas

6.2.1 Individuellt förberedelseprogram ska förbereda för fortsatt utbildning eller arbetsmarknaden

Skolverket tillstyrker förslaget.

6.2.2 Ungdomar som saknar behörighet till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng ska ha rätt att tas emot på individuellt förberedelseprogram

Skolverket tillstyrker förslaget.

6.2.3 Elever ska erbjudas yrkesämnena på individuellt förberedelseprogram

Skolverket tillstyrker förslaget.

6.3 Språkintröduktion (IMS)

6.3.1 Nyanlända elever ska ges ökade möjligheter att läsa yrkesämnena under sin utbildningstid på språkintröduktion

Skolverket tillstyrker förslaget.

6.4 Programinriktat val (IMV)

6.4.1 En huvudman ska erbjuda programinriktat val sökbart och utformat i förväg

Skolverket tillstyrker förslaget.

Kap 7 Förslag om nya och ändrade behörighetskrav i gymnasieskolan

7.1 Behörighetskrav till yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng

Skolverket tillstyrker förslaget om förslaget i avsnitt 5.1.1 beslutas men lämnar nedanstående kommentarer.

Det är möjligt att Betygsutredningens förslag kan påverka vad som krävs i behörighet men Skolverket har i dagsläget svårt att ta ställning till det utan att beslut är fattade.

Av 15 kap. 2 § 3 st. skollagen framgår att utbildningen i gymnasieskolan i huvudsak ska bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan eller i motsvarande utbildning. Utredningen skriver själva att *Godkända betyg i tre valfria ämnen speglar sannolikt inte de förkunskaper som kan förväntas behövas för att en elev ska kunna tillgodogöra sig hela utbildningen på yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng.*

Vidare beskrivs det i propositionen till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 423): *En konsekvens av dagens behörighetsregler är att elever som har godkända betyg enbart i de tre behörighetsgivande ämnena visserligen är behöriga men dåligt rustade för gymnasiestudier. Det är därför angeläget att skapa ett system som så långt möjligt säkrar att de elever som antas till nationella program också har förutsättningar att genomföra utbildningen med framgång.*

Skolverket vill därför lyfta en farhåga med att syftet med utbildningen i gymnasieskolan som beskrivs i ovan nämnda bestämmelse har sämre förutsättningar att nås genom det aktuella förslaget.

7.2 Behörighetskraven för yrkesprogram som omfattar 2 700 och 2 800 poäng ska höjas till 12 ämnen

Skolverket avstyrker förslaget och motiverar svaret nedan.

Skolverket bedömer att dagens krav på åtta godkända ämnen från grundskolan, inklusive ämnena engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk, är relevant och bör behållas.

Skillnaden i behörighetskrav mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program motiveras av att kraven ska säkerställa att en elev har de förkunskaper inom det område som utbildningen avser. Eftersom det krävs olika förkunskaper för yrkes- respektive högskoleförberedande program finns det inte skäl att ha samma antal behörighetsgivande ämnen för yrkesprogram som för högskoleförberedande program.² Av den anledningen anser inte Skolverket att

² Regeringens proposition 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 425.

behörighetskraven för yrkesprogram som omfattar 2 700 och 2 800 poäng ska höjas.

7.3 Ett års studier på ett 1 900-poängsprogram ska möjliggöra behörighet till yrkesprogram som omfattar 2 700 respektive 2 800 poäng

Skolverket avstyrker förslaget.

Skolverket delar inte utredningens bedömning att en elev som uppnår behörighet på ett yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ska kunna antas till yrkesprogram som omfattar 2 700 eller 2 800 gymnasiepoäng utan att börja om i år 1 eftersom Skolverket avstyrker förslaget om de nya 50-poängsnivåerna och deras relation till förväntade godkända kunskaper från grundskolan.

Skolverket bedömer att om förslaget ändå beslutas behöver det tydliggöras att de 400 poängen karaktärsämnen som ingår i yrkesprogrammen som krävs för behörighet ska vara inom samma yrkesområde som det yrkesprogram som omfattar 2 700 eller 2 800 gymnasiepoäng som eleven avser att söka till.

7.4 Behörighetskraven för introduktionsprogrammet programinriktat val (IMV) ska höjas

Skolverket tillstyrker förslaget.

7.5 Fler betyg inom det kunskapsspann som i dag motsvaras av betyget F skulle kunna fylla flera funktioner

Skolverket avstår från att lämna synpunkter med hänvisning till Betygutredningens förslag om en tiogradig betygsskala.

Kap 8 Förslag om yrkesämnena på högskoleförberedande program

8.2 En försöksverksamhet med handelsinriktning på ekonomiprogrammet bör inledas

Skolverket avstyrker förslaget.

Enligt aktuella bedömningar i planeringsunderlagen³ bör såväl Ekonomiprogrammet som Försäljnings- och serviceprogrammet minska som andel av utbudet. Även enligt SCB:s prognoser⁴ kommer arbetsmarknadens efterfrågan på utbildade inom försäljning och service fortsatt att minska fram till

³ Skolverket (2023). *Utbud och efterfrågan på gymnasial utbildning – en nationell bild*, s. 10.

⁴ SCB (2024). *Trender och prognoser 2023. Befolkning, utbildning, arbetsmarknad – med sikte på år 2040*, s. 43.

2040. Denna bedömning görs trots att Skolverket tidigare redovisade denna lösning i en regeringsredovisning 2018.⁵

Kap 9 Ökade möjligheter till yrkesutbildning på entreprenad

9.2 Del av yrkesutbildning på entreprenad

9.2.1 Ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning

Skolverket tillstyrker förslaget.

Skolverkets försöksverksamhet med branschskolor under perioden 2018–2023⁶ visade att det finns ett behov av att kunna utföra vissa delar av yrkesutbildningar på entreprenad. Möjligheter att utföra yrkesutbildning på entreprenad har medfört ett ökat utbud av yrkesutbildning för elever och kan bidra till att främja utbildningar inom framför allt kostnadskrävande och mindre ”hantverksutbildningar”.

9.3 Anpassad gymnasieskola

Skolverket tillstyrker förslaget.

9.5 Fler yrkesutbildade genom ökad samverkan och stimulans

9.5.1 Yrkesutbildning inom små och/eller dyra yrkesområden ska stimuleras med statsbidrag

Skolverket avstyrker förslaget.

För att Skolverket ska tillstyrka det här förslaget krävs att det föreslagna statsbidraget verkligen är det bästa sättet att stimulera en önskvärd utveckling och att statsbidraget bedöms uppfylla det syfte som uppdragsgivaren tänkt sig. Skolverket bedömer inte att så är fallet med detta förslag. Vidare krävs att statsbidraget bedöms vara efterfrågat av den tilltänkta målgruppen samt att det får en konstruktion som inte gör att ett nyttjande av bidraget blir allt för administrativt betungande för målgruppen.

Utredningens förslag är en modifierad variant av ett statsbidrag som funnits tidigare under några år, men som sedan togs bort eftersom intresset för att ansöka om statsbidraget var mycket lågt hos den tilltänkta målgruppen. De medel som huvudmännen ansökte om och som betalades ut gick nästan uteslutande till att

⁵ Redovisning av uppdrag om förändringar av nationella program i gymnasieskolan samt av förslag utifrån propositionen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program. Dnr 2018:570.

⁶ Skolverkets redovisning av försöksverksamheten med branschskolor, dnr 2017:623.

stötta befintliga branschskolor och inte till att inrätta nya branschskolor. Att utfallet blev sådant beror i alla fall delvis på att uppstarten av nya branschskolor är en mycket kostnadskrävande åtgärd. De modifieringar av statsbidraget som utredningen föreslår bedöms förvisso förenkla den komplicerade konstruktion som bidraget hade tidigare och därmed göra bidraget något mer attraktivt för målgruppen att söka. Skolverkets helhetsbedömning är dock att intresset för det föreslagna statsbidraget kommer att vara lågt och att de förändringar som föreslås inte räcker för att motivera att ytterligare ett nytt statsbidrag införs.

9.5.2 Förutsättningar för statsbidrag

Skolverket avstyrker förslaget, se motivering under avsnitt 9.5.1.

9.5.3 Statsbidragets omfattning och storlek

Skolverket avstyrker förslaget, se motivering under avsnitt 9.5.1.

9.5.4 Skolverket ansvarar för statsbidraget

Skolverket avstyrker förslaget, se motivering under avsnitt 9.5.1.

9.6 Stimulera geografisk spridning

Skolverket avstyrker förslaget, se motivering under avsnitt 9.5.1.

9.6.1 Uppföljning och kvalitetssäkring

Skolverket avstyrker förslaget, se motivering under avsnitt 9.5.1.

Kap 10 Yrkesprov

10.2 Yrkesprov – en ny beståndsdel i gymnasial yrkesutbildning

10.2.1 Yrkesprov ska införas på yrkesprogram i gymnasieskolan och på nationella program med yrkesinriktning i anpassade gymnasieskolan

Skolverket tillstyrker förslaget men ser gärna en ändring från att yrkesprov *ska* ingå i utbildningen till att det *får* ingå i utbildningen på yrkesprogrammen i gymnasieskolan och därmed i poängplanen för yrkesprogrammen, i yrkesexamen och i det gymnasiala yrkesutbildningsbeviset.

Om Skolverket får ett bemyndigande att ta fram föreskrifter för yrkesprov är det viktigt att det bemyndigandet även inkluderar de anpassade skolformerna.

Skolverket vill dock belysa några konsekvenser av förslaget.

Gymnasieskolan

Skiljelinjen mellan gymnasiearbete och yrkesprov

Skolverket ställer sig frågande till hur skiljelinjen mellan gymnasiearbetet och yrkesproven ska se ut. I dag är det examensmålen som anger mål för gymnasiearbete och styr gymnasiearbetets utformning och innehåll där gymnasiearbetet ska återspegla vad eleven ska kunna efter utbildningen i sin helhet och inte bara i det som rör yrkesämnena. Yrkesproven, som de beskrivs, ska utgå från ämnesplaner som relaterar till yrkesämnena men inkluderar inte övriga ämnen. Det bygger in en obalans och riskerar att både gymnasiearbete och yrkesprov får en otydlighet.

Skolverket ser även en värdeförskjutning mellan yrkesproven och gymnasiearbetet som gör att de inte kan jämföras på det sätt som utredningen föreslår. Med förslaget jämföras examensmålen med yrkesutbildningsmålen, och gymnasiearbetet med yrkesproven. Det finns en risk för att en yrkesexamen då jämföras med yrkesutbildningsbevis. Det blir rörigt på systemnivå och oklart utåt vad eleven egentligen har med sig. Ytterligare en otydlighet blir vilken SeQF-nivå som 1 900-poängsprogrammen ska bedömas ligga på.

Vad kommer att räknas som ett godkänt betyg på ett yrkesprov?

I Betygsutredningen föreslås att en elev kan få en gymnasieexamen utan ett godkänt gymnasiearbete, dvs. betygen 1, 2 och 3 accepteras som betyg på gymnasiearbetet. Skolverket bedömer att det tydligt behöver skrivas fram att det ska krävas ett godkänt betyg på ett yrkesprov för att få en gymnasieexamen.

Framtagande och underhåll av yrkesproven

Det kommer att krävas nationella resurser för att ta fram och hålla föreskrifterna för ett stort antal yrkesprov uppdaterade och relevanta över tid. På huvudmannanivå kan yrkesprov som ska utföras utifrån aktualitetskrav få till följd att färre skolor kan erbjuda dessa utbildningar eftersom de inte har resurser eller lokaler för att sätta samman till exempel en verkstad, i enlighet med branschens krav på uppdatering.

Skolverket ser även en risk för en förskjutning av ansvar inom ramen för yrkesproven där de olika utbildningsanordnarna behöver bära mer av det som egentligen ligger i branschernas färdigutbildnings- eller lärlingstid.

Anpassade gymnasieskolan

Skolverket avstyrker förslaget att yrkesprov även får ingå i utbildningen på yrkesinriktade program i anpassade gymnasieskolan och därmed i poängplanen för anpassade gymnasieskolan och i gymnasiebeviset avseende anpassade gymnasieskolan i detta skede. Skolverket ser att det vore bättre om yrkesprov tas fram för gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå först och att anpassade gymnasieskolan kan följa några år senare när yrkesproven för gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå har hunnit utformas och utvärderas. Skälen för Skolverkets ställningstagande utvecklas nedan.

Skolverkets ställningstagande om avstyrkande står fast trots att utredningen skriver *Intentionen med yrkesprov är att tydliggöra vilket yrkeskunnande som är centralt för ett visst yrkesutövande och på så vis bidra till att fler elever är bättre förbereda för etablering på arbetsmarknaden*. Även om detta i en förlängning möjligen skulle kunna bidra till att branscherna ser yrkesområden som är passande för elever från anpassade gymnasieskolan bedömer Skolverket inte att det är en önskvärd lösning som i tid ska ligga samtidigt med övriga yrkesprov för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Skolverket ser i dagsläget stora utmaningar med att införa yrkesprov inom den anpassade gymnasieskolan då det saknas en samlad bild av yrken/yrkesroller där läranderesultatet ligger på SeQF-nivå 2. Om yrkesproven ska tydliggöra anställningsbarhet så behöver det finnas tydliga yrken som är beskrivna på denna nivå. I dag finns det endast två icke-formella kvalifikationer i kvalifikationsdatabasen.⁷ Skolverkets bedömning är att det återstår en hel del arbete att göra i denna del.

Många skolor med program inom anpassade gymnasieskolan arbetar brett gentemot arbetsmarknaden då det gäller apl och sysselsättning. Skolverket bedömer att det både blir svårt med likvärdighet och orimligt kostnadsmässigt att då ta fram yrkesprov för alla de individuella anpassningar som görs i dag och som bedöms behövas även fortsättningsvis.

10.2.2 Yrkesprovens innehåll och omfattning

Skolverket tillstyrker förslaget för gymnasieskolan.

Skolverket vill trots ett tillstyrkande peka på den värdeförskjutning mellan yrkesproven och gymnasiearbetet som gör att de inte kan jämföras på det sätt som utredningen föreslår. Se motivering under avsnitt 10.2.1.

Skolverket avstyrker förslaget för anpassade gymnasieskolan med samma motivering som under avsnitt 10.2.1.

10.2.3 Genomförandet av yrkesprov samt bedömning och betygsättning

Skolverket tillstyrker förslaget för gymnasieskolan.

Skolverket avstyrker förslaget om yrkesprov för anpassade gymnasieskolan med samma motivering som under avsnitt 10.2.1.

10.2.4 Dokument efter avslutad utbildning

Skolverket tillstyrker förslaget.

Om beslut fattas om att genomföra förslagen i avsnitt 10.2.1 vill Skolverket påpeka att gymnasiebevis från anpassade gymnasieskolan behöver omfattas av och framgå i förslaget i avsnitt 10.2.4. Detta även om det i förslaget till

⁷ Sök kvalifikationer i vår databas – Myndigheten för yrkeshögskolan.

bestämmelse i 8 kap. 22 a § gymnasieförordningen framgår att det i gymnasiebeviset ska framgå om eleven har genomfört ett godkänt gymnasiearbete eller yrkesprov.

10.2.5 Skolverket fastställer yrkesproven – i nära samarbete med branscherna

Skolverket tillstyrker förslaget för gymnasieskolan men avstyrker för anpassade gymnasieskolan med hänvisning till motiveringen i avsnitt 10.2.1.

Om beslut fattas om att genomföra förslagen i avsnitt 10.2.1 vill Skolverket ändå informera om några grundläggande fakta.

Gymnasieskola och komvux

Det finns vid dagens datum 107 yrkesutgångar på gymnasieskolan och 154 yrkespaket inom komvux på gymnasial nivå efter den 1 juli 2025. I de fall en yrkesutgång i gymnasieskolan motsvarar ett yrkespaket inom komvux på gymnasial nivå bör samma yrkesprov användas för dessa.

Sammansättningen i de nationella programråden varierar mellan de olika yrkesprogrammen. Många ledamöter representerar en nationell organisationsnivå och har därmed lämnat det mer operativa kunskandet inom olika branschkrav. Det är därmed inte säkert att ledamöterna själva har rätt kompetens för att vara en aktiv part i att ta fram relevanta yrkesprov. Det finns inte heller representation inom alla yrkesutgångar eller yrkespaket i de nationella programråden. Ledamöterna kommer att behöva ta hjälp av sina olika organisationer för att få aktuell kunskap om olika yrkesområdets krav. Skolverket kommer att behöva arbeta med experter inom de olika yrkesområdena för att ta fram relevanta yrkesprov. Skolverket vill också informera om att många yrkesutgångar och yrkespaket vänder sig till små branscher som inte bedöms ha resurser för att bistå i arbetet med framtagande av yrkesprov.

Anpassade gymnasieskolan

Skolverket kommer under 2025 att starta ett råd för anpassade gymnasieskolan för att öka fokus även på denna målgrupp av elever. Där kan frågan om framtida yrkesprov för anpassade gymnasieskolan fortsätta att bearbetas.

10.3 Yrkesprov i kommunal vuxenutbildning

10.3.1 Yrkesprov ska vara möjligt att genomföra för elever som läst yrkesutbildning inom komvux

Skolverket tillstyrker förslaget att yrkesprov får ingå i utbildningen på komvux på gymnasial nivå.

Skolverket avstyrker att yrkesprov får ingå på komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå och hänvisar till avsnitt 10.2.1.

I de fall en yrkesutgång i gymnasieskolan motsvarar ett yrkespaket inom komvux på gymnasial nivå bör samma yrkesprov användas för dessa.

Den risk för obalans mellan yrkesprov och gymnasiearbetet som beskrivs i avsnitt 10.2.1 gäller även för yrkesprov och komvuxarbetet. Om komvuxarbetet ska kunna göras utanför en examen finns det även risk för en obalans mellan gymnasiearbetet och komvuxarbetet som också behöver analyseras i sammanhanget.

Efter att yrkesprovets värde har tydliggjorts behöver det ha samma status inom samtliga skolformer. Detta utifrån behovet av likvärdighet och tydlighet mot elever och arbetsgivare.

Komvuxarbetet

Skolverket tillstyrker att ett komvuxarbete får ingå i en sammanhållen yrkesutbildning men saknar underlag och analys av vissa konsekvenser i betänkandet. Ett komvuxarbete är i dag nära knutet till en gymnasieexamen. Om det ska vara möjligt att genomföra ett komvuxarbete utanför en sådan examen behöver det utredas vidare vad det kan få för konsekvenser både för komvuxarbetets innehåll och syfte samt vilka konsekvenser det kan få för en yrkesexamen.

Det behöver även utredas vidare om det är lämpligt att ett komvuxarbete kan ingå i alla sammanhållna yrkesutbildningar eller om det behöver finnas någon begränsning, då en sammanhållen yrkesutbildning kan variera mycket i både omfattning och innehåll och kan utformas av både Skolverket och huvudmännen själva.

Skolverket vill även påpeka att författningsförslaget i 20 kap. 6 a § skollagen och utredningens resonemang kan tolkas motstridigt vad gäller huruvida det är möjligt att en sammanhållen yrkesutbildning kan innehålla både ett yrkesprov och ett komvuxarbete eller bara det ena eller det andra. Se Skolverkets synpunkt om detta under avsnitt 1 Författningsförslag.

10.3.2 Yrkesprovets innehåll och omfattning

Skolverket tillstyrker förslaget om omfattning om 100 gymnasiepoäng för komvux men avstyrker förslaget för komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå och hänvisar till avsnitt 10.2.1.

Skolverket vill också lyfta att det i vissa fall kan vara samma yrkesprov inom komvux på gymnasial nivå som för gymnasieskolan men att det även behöver kunna utformas yrkesprov för yrkespaket inom komvux på gymnasial nivå som inte har någon motsvarighet i en yrkesutgång i gymnasieskolan. För komvux på gymnasial nivå kan det även handla om yrkespaket där ämnen från olika program blandas i ett och samma yrkespaket.

Skolverket kan se en risk för att branschens krav på yrkespaketens omfattning ökar i samband med framtagnandet av yrkesprov. Det kan i sin tur få effekten att det motverkar möjligheterna för vuxna att yrkesväxla eller att ens läsa ett yrkespaket som då kan bli för omfattande i tid. Om Skolverket ska föreskriva yrkesprov bör det i ett bemyndigande klargöras att det handlar om en av branschen acceptabel nivå av yrkeskunnande.

10.3.3 Genomförande samt bedömning och betygsättning av yrkesprov i komvux

Skolverket tillstyrker förslaget för komvux på gymnasial nivå men *avstyrker* för komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

I Skolverkets slutredovisning av försöksverksamheten för yrkesprov⁸ framkommer ”att det av resurs- eller planeringsmässiga skäl var särskilt svårt för komvux på gymnasial nivå att organisera yrkesprov”. Det kan riskera en bristande likvärdighet över landet, mellan yrken och mellan huvudmän.

Skolverket vill även lyfta en oklarhet i förslaget rörande betyget F då det uppfattas som att det omfattar även komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Det avviker då från anpassade gymnasieskolan där inget betyg sätts om elever inte når E.

Kap 11 Förslag om individuella program i anpassade gymnasieskolan

11.1 En rätt ska införas för elever att fullfölja utbildningen på individuella program i anpassade gymnasieskolan

Skolverket tillstyrker förslaget.

Kap 12 Uppföljning, utvärdering och vidare utveckling av gymnasial yrkesutbildning

12.1 Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag

Skolverket instämmer i utredningens bedömning att det är viktigt att systematiskt följa upp och utvärdera reformer i skolväsendet. Kunskap om reformers genomförande och effekter är fundamentala för utvecklingen av det svenska skolväsendet. Skolverket samlar löpande in och publicerar statistik om skolväsendet inom ramen för uppgiften att analysera utvecklingen av utbildningar och verksamheter. Behovet av studier inom olika områden kan komplettera varandra för att samlat ge en så god kunskap som möjligt i relevanta frågor.

⁸ Slutrapport försöksverksamhet med yrkesprov, dnr 2018:302.

Skolverket vill i detta sammanhang understryka att den närmare inriktningen och utformningen av arbetet med uppföljning bör överlämnas till myndigheten.

Kap 13 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

13.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser för förslaget om yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng och av andra förslag som följer av nya yrkesprogram

Skolverket konstaterar att många av utredningarna på skolområdet innehåller förslag som ska tillämpas från 2028. Flera av de betänkanden som nu remitteras innehåller också överlappande förslag och förslag som är viktiga att behandla på ett samlat sätt. Det kan därför vara svårt att kommentera förslag till tidsplan i ett enskilt betänkande utan att samtidigt ta hänsyn till vad som sägs i de andra utredningarna. Beroende på vilka förslag regeringen väljer att gå vidare med står huvudmännen inför genomgripande förändringar som kräver omfattande implementeringsinsatser. Myndigheten är i grunden positivt inställd till många av de föreslagna förändringarna men ser risker med snäva tidsplaner och mängden reformer, till exempel vad gäller kvaliteten i författningsändringarna och möjligheten att förankra dem hos målgrupperna. För att underlätta huvudmännens tillämpning av förändringarna förutsätter Skolverket att förslagen i de olika betänkandena fortsatt kommer att beredas på ett samlat sätt.

13.2 Ikraftträdande av förslaget om yrkesprov

Skolverket tillstyrker förslaget om att införandet av yrkesprov kan träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas för utbildning från och med den 1 januari 2028.

13.3 Ikraftträdande av förslaget om ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning

Skolverket tillstyrker förslaget om att bestämmelserna kan träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas från med ikraftträdandet.

13.3.1 Ikraftträdande statsbidrag för att stimulera yrkesutbildning inom små och dyra yrkesområden

Skolverket avstyrker förslaget, se motivering under avsnitt 9.5.1.

13.4 Ikraftträdande av förslaget om rätt till yrkesämnen på språkintröduktion

Skolverket tillstyrker förslaget att ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2028.

13.5 Ikraftträdande av förslaget om rätt att fullfölja utbildningen på individuella program i anpassade gymnasieskolan

Skolverket tillstyrker förslaget om rätten att fullfölja en utbildning på individuella program i anpassade gymnasieskolan ska träda i kraft den 1 juli 2026.

På Skolverkets vägnar

Tommy Lagergren
Ställföreträdande generaldirektör

Eva Ekstedt Salzmänn
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har även rättschefen Erik Janzon, avdelningschefen Maria Weståker, enhetschefen Jonas Vig, tillförordnade stabschefen Johan Börjesson och undervisningsrådet Cecilia Sandberg deltagit.